

навчальному процесу у вищій педагогічній школі дає можливість, об'єднуючи розрізнені навчальні дисципліни в систему, дещо змістити акценти в бік «моральних аспектів взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, створення умов становлення фахівця як самостійно мислячої особистості, здатної до самовиявлення, самотворення, самореалізації» [1, 88-94].

Орієнтація національної системи освіти на кращі прогресивні моделі світового освітнього простору суголосна з нагальними питаннями реформування вітчизняної системи вищої освіти в Україні на засадах етноідентичності як окремої особи, так і нації в цілому.

Таким чином, підтверджуючи думку щодо зміщення акцентів з накопичування знань, умінь і навичок до формування й розвитку в студентів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки й досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності, ми погоджуємося з тим, що підготовка спеціаліста, який орієнтується в різних сферах сучасного життя, є однією з потреб суспільства в період реформування системи вищої професійної освіти відповідно до етнокультурних традицій полікультурного суспільства. Саме такий фахівець є конкурентноспроможним і здатним задовольняти виклики сьогодення.

Список використаних джерел

1. Жорнова О. І. Соціокультурний контекст проблем викладання фундаментальних дисциплін у вищій школі / Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі : Збірник наукових праць. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НМетАУ, 2004. 465 с.
2. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у країнах Західної Європи в другій половині ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Л.П.Пуховська. К., 1998. С. 27.
3. Савина А. К. Польша: образовательная политика государства для XXI в. Педагогіка. 2002. № 8. С. 81.
4. Спільна декларація «Про гармонізацію архітектури європейської системи вищої освіти» чотирьох міністрів, що представляють Великобританію, Німеччину, Францію і Італію. – Париж, Сорбонна, 25 травня 1998 року. URL: <https://nau.edu.ua/ua/menu/navchannya/bolonskij-proczes/sorbonska-deklaracziya.html> (дата звернення: 08.11.2021).
5. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти», Болонья, 19 червня 1999 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525#Text (дата звернення: 08.11.2021).
6. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика: монографія. Київ : Ред. відділ НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. С. 167.

Віталій ШАФРАНОВСЬКИЙ

МІСЦЕ І РОЛЬ СУЧАСНИХ ЦЕРКОВНО-ПАРАФІЯЛЬНИХ ШКІЛ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Духовенство і церква в цілому завжди відігравали важливу роль в українському суспільстві. Одним із важливих напрямків просвітницької роботи православного духовенства було навчання і виховання дітей. Складно переоцінити вклад церкви у розвиток і діяльність освіти. Навчальні заклади функціонували при монастирях і церквах на всій території України. Діяльність церковно-парафіяльних (церковно-приходських) шкіл православних монастирів та церков України, як найбільш поширених духовно-релігійних та освітніх осередків, зробили вагомий внесок у навчання, виховання і

просвітництво дітей і народу в цілому. Сьогодні в Україні також існує низка церковно-парафіяльних шкіл, які мають на меті поширення добра, злагоди та виховання на релігійних основах.

Релігійна освіта здійснює значний вплив на формування моральності серед віруючих та інших верств людей, адже освітні положення, сформовані у духовних навчальних закладах, майбутні священики під час служби в парафії поширюють серед своєї пастви. Вони виходять з наступних позицій: світоглядним підґрунтям морально-релігійного виховання є християнське вчення, основною ідеєю якого виступає служба Богові; найвищий прояв моральності людини, ідеал людського існування є її Боже творіння та наближення людини до своєї божественної сутності [3, с.299].

Церква прагне використовувати релігійну та світську системи освіти як найбільш дієві засоби морального виховання на основі християнської етики. Церква пропонує шлях до морального оздоровлення суспільства і постійно навчає, що для досягнення досконалості надзвичайно важливі особисті зусилля людини, яка може протистояти загальному злу й творити Царство Боже у собі як ідеальні норми життя. Релігійна складова частково присутня у шкільній освіті, вона перебуває на етапі визначення та утвердження. З демократизацією суспільства, модернізаційними тенденціями в освіті та переосмисленням історичного минулого у змісті предметів суспільствознавчого циклу світської школи окреслюється сучасне бачення ролі релігії та Церкви у розвитку й становленні Української держави, їх значення у житті людини, суспільства [1, с. 14–16].

Основна програма навчання в сучасних Недільних школах включає Закон Божий, Священну історію, історію Церкви, церковнослов'янська мова. Заняття можуть проводитися не тільки по неділях, але і в інші дні. Ведеться додаткова робота: учні відвідують богослужіння, здійснюють паломницькі поїздки, беруть участь у житті парафії. У ряді шкіл створюються творчі гуртки. У ряді шкіл передбачено літній відпочинок дітей, іноді разом із батьками. Існують Недільні школи для дошкільного, шкільного віку, для дорослих, сімейні, змішані. Програма сімейного навчання успішно реалізується, наприклад, у московській школі «Живоносне Джерело» при храмі ікони Божої Матері «Живоносні Джерело» в Царицині. Найбільш крупні школи перетворюються в подальшому в православні гімназії. Існують Недільні школи в місцях позбавлення волі. В Україні діють також Недільні школи представників інших християнських конфесій та інших релігій.

Як колись перші недільні школи були створені для навчання неграмотних дітей та дорослих, так, мабуть, і сучасні недільні школи повинні бути орієнтовані не тільки на дітей, але й на дорослих, оскільки безграмотність у питаннях віри набула майже повсюдний характер. Життєвий досвід показує, що при всьому різноманітті форм діяльності недільних шкіл, найбільш ефективні ті, які орієнтуються на сімейний підхід у своїй роботі. Створення Сімейної недільної школи сприяє не тільки зміцненню сімейних зв'язків, але і розвиває відчуття причетності більш складним сімейним спільнотам: колективу школи, приходу свого храму, Церкві та суспільству в цілому.

Список використаних джерел

1. Кислий А. О. Релігійна освіта в Україні як чинник формування суспільної моралі: автореф. дис. ... канд. філософ. наук. : 09.00.11. Київ, 2007. 20 с.
2. Недільна школа. URL: <http://blyzhchedoboga.com.ua/nedilna-shkola/> (дата звернення: 07.11.2021).
3. Панасенко О. Основні тенденції розвитку релігійної освіти в Україні (на прикладі православ'я). *Філософія освіти*. 2012. № 1–2. С. 273–305.